

Nieuwsbrief

Pensioenen

De Nederlandsche Bank

april 2011

Beleidsregel Integriteitbeleid voor zakelijke vastgoedactiviteiten in werking getreden

Binnen de zakelijke vastgoedsector heeft zich de laatste jaren een aantal incidenten voorgedaan met negatieve gevolgen voor de reputatie van de vastgoedsector als geheel. Daarbij is ook significante financiële schade toegebracht aan een aantal onder DNB-toezicht staande instellingen.

DNB rekent vastgoed al een aantal jaren tot één van de speerpunten binnen het integriteittoezicht en vindt dat een zakelijke vastgoedactiviteit naar haar aard een hoger risico op fraude en witwassen met zich meebrengt. Dit wordt onder andere toegeschreven aan de relatief hoge waarde van vastgoedobjecten, de vaak ondoorzichtige prijsvorming en de complexiteit van de transacties.

Met de Beleidsregel Integriteitbeleid ten aanzien van zakelijke vastgoedactiviteiten geeft DNB aan dat financiële instellingen, waaronder pensioenfondsen, in hun wettelijk vereiste integriteitbeleid en de daarop gebaseerde procedures en maatregelen (waaronder een gedegen uitvoering van Customer Due Diligence) rekening moeten houden met verhoogde integriteitsrisico's die verbonden zijn aan zakelijke vastgoedactiviteiten. DNB verwacht van pensioenfondsen dat zij beleid en de daarop gebaseerde procedures en maatregelen ter beheersing van de integriteitsrisico's afstemmen op deze verhoogde risico's.

De concept beleidsregel is het najaar van 2010 ter consultatie aan de markt voorgelegd. De resultaten van deze consultatie zijn verwerkt in de beleidsregel en een feedbackstatement. De definitieve beleidsregel is op 16 februari 2011 gepubliceerd in de Staatscourant en is door publicatie van kracht geworden.

Voor meer informatie

<http://www.dnb.nl/nieuws/nieuwsoverzicht-en-archief/nieuws-2011/dnb247603.jsp>

Joanne Kellermann in gesprek met de Vaste Kamercommissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Op 31 maart heeft de Vaste Kamercommissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid gesprekken gevoerd met diverse bij het beleid van pensioenfondsen betrokken partijen. Aanleiding voor de gesprekken vormde een uitzending van het TV-programma Zembla. Tijdens het gesprek is Joanne Kellermann, verantwoordelijk directielid voor het toezicht op pensioenfondsen ingegaan op het toezicht op het beleggingsbeleid van pensioenfondsen. Zij heeft in het gesprek met name het belang van professioneel risicomanagement in relatie tot beleggingsbeleid benadrukt.

Thema's toezicht 2011

Zoals in de vorige nieuwsbrief aangekondigd, gaat DNB in deze nieuwsbrief uitgebreider in op de themaonderzoeken van 2011. Bij themaonderzoeken selecteert DNB een aantal pensioenfondsen en voert daar projectmatig onderzoek uit op een specifiek risicogebied. Themaonderzoeken passen in de "Visie op Toezicht 2010-2014" en bieden de mogelijkheid om grondig en diepgaand onderzoek op deelthema's uit te voeren.

De geselecteerde fondsen zijn benaderd, of worden binnenkort benaderd. De thema's zijn ook voor alle andere pensioenfondsen zeer relevant. Bevindingen zullen ook in het reguliere toezicht worden gebruikt en generieke bevindingen worden met de sector gedeeld, waarbij van de sector verwacht wordt dat het eigen huis op deze deelterreinen op orde is.

Daarom geeft DNB hieronder een beschrijving van de thema's en een aantal belangrijke onderzoeksvragen die pensioenfondsbesturen kunnen gebruiken ter verkenning van het eigen fonds.

Crisisplannen

DNB ziet graag dat pensioenfondsbesturen een beschrijving geven van maatregelen die ze op korte termijn effectief zouden kunnen inzetten indien in korte tijd de dekkingsgraad snel beweegt richting kritische waarden, waardoor het realiseren van de doelstelling van het pensioenfonds in gevaar komt. Dit komt samen in een 'crisisplan'.

Doel van het themaonderzoek naar crisisplannen is dat alle pensioenfondsen een zodanig plan op de plank hebben liggen dat ze op een open en van tevoren uitgestippelde wijze een snel toeslaande financiële crisis te lijf kunnen. Daarbij heeft het bestuur van tevoren rekening gehouden met de verdeling van de pijn en de informatievoorziening aan de belanghebbenden.

Bij dit thema stellen wij onder meer de volgende vragen:

- Beschikt een fonds over een plan indien een crisis snel toeslaat?
- Welke ondergrenzen stelt een bestuur om in actie te komen en wat is het effect van de gekozen maatregelen?
- Is in het crisisplan rekening gehouden met alle belangen?

Innovatieve beleggingen

Pensioenfondsen beleggen in innovatieve producten. Kenmerkend voor deze producten zijn weinig transparante marktprijzen en gebrek aan onafhankelijke waarderingmodellen, waardoor de risico's en de waarderingen van de producten moeilijk zijn in te schatten. Uit eerdere beleggingsonderzoeken bleek dat pensioenfondsen met aard en omvang van de waardering en de risico's niet altijd even goed uit de voeten kunnen, waardoor onvoldoende passende beheersmaatregelen worden genomen.

Met dit themaonderzoek wil DNB ervoor zorgen dat de onderzochte fondsen en de sector bewust zijn dat er een goede balans moet zijn tussen complexiteit van de innovatieve beleggingen en beheersing van die beleggingen. Als er een onbalans is, dan zal het bestuur de complexiteit van de beleggingen moeten terugbrengen of de beheersing ervan moeten verhogen.

Pensioenfondsbesturen zullen hun beleggingen in innovatieve producten onder de loep moeten nemen en zich de vraag moeten stellen of ze de risico's van deze producten voldoende beheersen.

Daarbij zijn de volgende vragen belangrijk:

- In welke innovatieve producten wordt belegd?
- Is er voldoende kennis van de risico's van die producten?
- Worden die risico's op waarde geschat met de gekozen beheersmaatregelen?

Uitbesteding vermogensbeheer

Uit eerdere beleggingsonderzoeken is gebleken dat de mandaten in de vermogensbeheercontracten die pensioenfondsen afsluiten met hun vermogensbeheerder erg ruim opgesteld kunnen zijn. Hierdoor heeft een vermogensbeheerder veel vrijheid om risico's te nemen, bijvoorbeeld door te beleggen in complexe producten die niet aansluiten bij het beleggingsbeleid van het fonds.

Onafhankelijk risicomanagement moet inspelen op dit soort vrijheid van de vermogensbeheerder. De mogelijkheid bestaat immers dat het bestuur anders verrast wordt doordat de beleggingsportefeuille meer of andersoortige risico's bevat dan vooraf bedacht was. Ruime mandaten vragen om grote kennis van de beleggingsportefeuille en om adequate beheersmaatregelen.

Met dit themaonderzoek wil DNB bereiken dat uitbestedingrisico's en beheersmaatregelen in balans zijn en dat besturen zich bewust zijn dat er risico's zijn verbonden aan mandatering aan vermogensbeheerders.

In dit onderzoek komen daarom de volgende vragen aan de orde:

- Zijn besturen zich voldoende bewust van het belang van een toereikende mandatering van vermogensbeheerders?
- Hoeveel ruimte biedt het mandaat de vermogensbeheerder zelfstandig beslissingen te nemen en staat hier voldoende risicobeheer tegenover?
- Wat is de juridische kwaliteit van de uitbestedingsovereenkomsten?

Integraal risicomanagement

Pensioenfondsen lopen dagelijks risico's van uiteenlopende aard, zoals beleggingsrisico's, uitbestedingsrisico's en reputatierisico's. Risico's die ogenschijnlijk niets met elkaar te maken hebben, kunnen onverwacht sterk samenhangen. Daarom vraagt risicobeheer om een integrale benadering.

Integraal risicomanagement is het proces waarmee richting wordt gegeven aan de risicobeheersing. Het gaat om een interactief proces van het identificeren van risico's en hun onderlinge samenhang en het opstellen en implementeren van het juiste beleid om de beheersing van risico's adequaat te kunnen uitvoeren, te monitoren en uitkomsten terug te koppelen aan het bestuur. Dit proces dient continu te worden doorlopen zodat op het gebied van risicomanagement een zelflerende organisatie ontstaat, die zich bewust is van de impact van de verschillende risico's en de onderlinge samenhang. Met integraal wordt benadrukt dat het gaat om de aanpak van alle verschillende risicogebieden waar een pensioenfonds mee te maken krijgt.

De belangrijkste vragen bij dit onderzoek zijn:

- Is er een integrale benadering van het risicobeheer?
- Hoe wordt in het dagelijks beleid uitvoering gegeven aan integraal risicomanagement?
- Wie is verantwoordelijk voor het risicobeheer?

Administratie pensioenrechten en -aanspraken

In 2010 heeft DNB een onderzoek verricht naar de kwaliteit van de pensioenadministratie van verzekeraars. DNB heeft de resultaten van dit onderzoek in januari van dit jaar naar buiten gebracht. Op dit moment voert DNB nu een vergelijkbaar onderzoek uit naar de pensioenadministratie van pensioenfondsen. Een aantal fondsen is geselecteerd voor het onderzoek en heeft hierover bericht ontvangen. Het onderzoek zal worden uitgevoerd door de pensioenaanspraken vanaf datum in dienst handmatig te berekenen aan de hand van brondocumenten. De uitkomst wordt vergeleken met de in de pensioenadministratie opgenomen pensioenrechten en aanspraken.

Met dit onderzoek wil DNB inzichtelijk maken wat de kwaliteit is van de pensioenadministratie in de pensioensector. Evenals bij het onderzoek bij verzekeraars zal DNB met de (algemene) resultaten van dit onderzoek naar buiten treden.

Vragen bij dit onderzoek zijn daarom:

- Sluit de deelnemersadministratie aan op de brondocumenten?
- Indien dit niet het geval is, wat is de oorzaak hiervan en welke maatregelen worden dan genomen?
- Zijn alle brondocumenten beschikbaar?

Indien niet geselecteerde pensioenfondsen op eigen initiatief een dergelijk onderzoek willen (laten) uitvoeren, kunnen zij voor informatie over de opzet van het onderzoek contact opnemen met hun toezichthouder.

Governance

Net als in 2010 voert DNB ook dit jaar weer governanceonderzoeken uit bij een aantal pensioenfondsen. Het doel van het onderzoek is om de risico's die zich kunnen voordoen in het besluitvormingstraject te identificeren, te beoordelen en waar nodig te vragen de beheersing daarvan te verbeteren.

Dit jaar legt DNB hierbij de nadruk op opdrachtaanvaarding door het bestuur, de borging van evenwichtige belangenafweging, de opvolgingsplannen en professionalisering van het bestuur en de rol- en taakafbakening van functionarissen in het pensioenfonds. In de beoordeling hebben, behalve de Pensioenwet en de StAr-principes, de 'elementen van gedrag en cultuur' een belangrijke rol.

Belangrijke vragen bij dit onderzoek zijn:

- Houden besturen bij de besluitvormingsprocessen rekening met alle bij het fonds betrokken belangen?
- Hoe worden continuïteit en deskundigheid in het bestuur en de fondsorganen gewaarborgd?
- Hoe duidelijk zijn de rollen en taken bij het fonds, van de commissies en organen van het fonds, mede in relatie tot de werkgever? Is er sprake van mogelijk conflicterende rollen en worden daar duidelijke afspraken over gemaakt?

Voor meer informatie:

www.dnb.nl/openboek/extern/id/nl/all/40-197672.html

Aanpassing sterftegrondslagen en compliance

De Pensioenwet verplicht pensioenfondsen toereikende technische voorzieningen vast te stellen. Daarbij moeten de gehanteerde actuariële grondslagen voldoen aan de wettelijke eisen van actualiteit, prudentie en consistentie. Dat is zowel vooraf bij het nemen van beleidsbesluiten van belang als achteraf bij het afleggen van verantwoording via de verslagstaten.

Op de website van DNB (Openboek) is opgenomen welke voorwaarden daarbij gelden <http://www.dnb.nl/openboek/extern/id/nl/pf/40-196975.html>

Vrijwel alle pensioenfondsen zijn ultimo 2010 overgegaan naar de meest recente prognosetafels van het Actuarieel Genootschap (AG). Daarnaast heeft DNB geconstateerd dat veel pensioenfondsen per 31 december 2010 de correctiefactoren voor ervaringssterfte hebben gewijzigd. Een aanpassing van de correctiefactoren voor ervaringssterfte die tot een materiële vrijval van de technische voorzieningen leidt is alleen toegestaan als daar een gedegen onderzoek aan ten grondslag ligt.

DNB zal indien van toepassing per pensioenfonds nadrukkelijk bekijken of en in hoeverre het voorgelegde onderzoek voldoende gedegen is om een aanpassing van de correctiefactoren te rechtvaardigen. Onderdelen die daarbij onder meer meegenomen zullen worden, zijn of de onderliggende fondsdata, eventueel aangevuld met relevante ervaringen binnen een bepaalde sector, voldoende zijn om op basis daarvan statistisch significante uitspraken te doen en of de gebruikte methode geschikt is voor het vaststellen van correctiefactoren (bijvoorbeeld t.a.v. bedragen- of aantallensterfte).

De bewijslast dat de grondslagwijziging gerechtvaardigd is, ligt op basis van de Pensioenwet bij het fonds. Zonder een gedegen onderzoek blijven de bestaande correctiefactoren het uitgangspunt voor de berekening.

Relevante publicaties

[Open Boek Toezicht](#)

[Speech directeur Kellermann: 'Evenwichtige pensioenvoorzieningen](#)

[Speech directeur Hoogduin: 'Pensioenen vanuit macro-economisch perspectief](#)

[Brief DNB aan Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid](#)

Nieuwsbrief pensioenen is een uitgave van De Nederlandsche Bank. Pensioenfondsen kunnen bij vragen naar aanleiding van deze nieuwsbrief contact opnemen met hun toezichthouder. Overige vragen kunnen worden gesteld aan de infodesk van DNB, te bereiken via 0800 020 1068

Deze nieuwsbrief is geen vervanging van de reguliere informatievoorziening richting de pensioensector. Aan de inhoud van deze nieuwsbrief kunnen dan ook geen rechten worden ontleend.

U kunt zich abonneren op deze nieuwsbrief. Op het moment dat er een nieuwe nieuwsbrief verschijnt, ontvangt u hierover een emailbericht. [Klik hier om u aan te melden.](#)